

דגל מחנה אפרים

פרשת משפטים

הרה"ק רבי

משה חיים אפרים

מסאדילקוב

זי"ע

ניתן להשיג מדי

שבוע

לתרומות, הערות

אה"ק:

0583268992

gmail.com@9260874

עבור גליון "שפת אמת

המבואר" - נא להרשם

באימייל

לשמוע השיעור בשפת אמת

בא"י - 0732951385,

בארה"ב (קול הלשון)

7183952440/3/1/2/9

יו"ר המערכת:

הרב יהודה הלוי וינגרטן -

עורך ראשי

הרב מרדכי יעקב שווייד

(מח"ס מנחת חיים)

חברי המערכת:

הרב אברהם ענגלענדער

הרב שמחה פרידמאן

(עורך הגליון "אהבת

שלום המבואר")

הרב יעקב שרגא לויפער

הקדמה . . . . . ג

פרק א'

אין המחשבה נקנית לאדם אלא על ידי

דיבור ומעשה . . . . . ד

פרק ב'

עצה כשפורחת המחשבה והדבקות

ממנו . . . . . ז

פרישת משפטים

הקדמה

במאמר נפלא זה של מרן הדגל מחנה אפרים, מבאר לנו רבינו את מהותה של יחוד קוב"ה ושכינתיה, אשר מבואר בספרי החסידות כי יחוד זה נעשה בתוך הנפש עצמה של כל איש מישראל, שבה מאירים כל הכוחות וכל העולמות העליונים, ועל ידי שמיחדים ומחברים את הכוחות האלוקים - שמתגלים בנפש האדם על ידי כוחות המחשבה, אל כוחות הנפש - היוצאים לידי גילוי בדיבור ובמעשה.

מאמר זה מחולק למעשה לשני חלקים. בחלק האחד עוסק רבינו בדרך שבה אנו מביאים את ההארה האלוקית שמתנוצצת במחשבתנו - לידי גילוי מושלם, באופן של יחוד וזיווג אמיתי, כפי שמקובל מפי מורינו הבעל שם טוב הקדוש כי הדיבור הוא הזיווג, שכן בכוח הדיבור מתכללים כל כוחות הנפש, וכשם שבזיווג באים כוחות הנפש לידי גילוי, כך בדיבור ובמעשה היוצאים מתוך המחשבה - באים כוחות הנפש לידי גילוי.

בחלק השני - מבאר רבינו את דרך השלילה, היינו באיזה אופן האדם גורם שחלילה תסתלק ההארה האלוקית לגמרי מנפשו, והיא דווקא כשלא עשה אליה שום פעולה בכוחות נפשו, והיינו כשלא עשה שום התעוררות מצידו - גם לא במחשבה, וכלשון רבינו שהסתלקות ההארה מכוחות הנפש היא דווקא אם לא עשה שום כלי להארה אלוקית זו שבנפשו וגם לא "באיזה מחשבה קטנה אשר כמעט לא נתפש לחשב".

אף התיקון להסתלקות זו, לאחר שכבר נסתלקה ממנו ההארה האלוקית היא על ידי מחשבה - והיינו כשהאדם נכסף ומשתוקק מאוד במחשבתו שתחזור אליו ההארה האלוקית, כי בתורת החסידות נתבאר ש"כלי" הוא מלשון "כלות הנפש", והיינו שכדי שכוחות הנפש יהיו כלי למחשבה העליונה, צריך האדם להכניס בהם תשוקה עזה בבחינת "כלתה נפשי לאלוקים", ואז הם נעשים כאשה המשתוקקת אל בעלה, שעל ידי תשוקה זו עצמה נעשית כלי לבעלה.

פרק א'

אין המחשבה נקנית לאדם אלא על ידי דיבור ומעשה

כי יפתה איש בתולה אשר לא אורשה ושכב עמה וגו'. יובן כי המחשבה אשר עדיין לא בא במעשה או בדיבור נקרא בתולה, ולפעמים בא לאדם

ביאור

וכי יפתה איש בתולה אשר לא ארשה ושכב עמה וגו'. (שמות כב, טו) יובן כי המחשבה אשר עדיין לא בא במעשה או בדיבור נקרא בתולה המחשבה הנופלת לאדם היא מציאות רוחנית הנשפעת מעולמות עליונים, ולכן כל זמן שהאדם לא עשה איזה מעשה או דיבר דיבור כדי להביאה לתוך כוחות הנפש שלו, היא נקראת בתולה אשר לא אורשה, דהיינו מציאות

הוספות והערות

לאפיה, אחוי ליה איהו עוד ידו נטוייה וכו', מאן דלא ידע במחוג ליחוי קמי מלכא וכו', ויש להבין זה הענין למה דברו ברמז ולא על ידי דיבור מפורש, וגם לאיזה תועלת מביא הש"ס זה, ונראה לומר דיוצא לנו מזה רמז מוסר בענין הכרוזין של מעלה, שאינו דיבור, כי אין אומר ואין דברים שם למעלה, כי הדיבור הוא גשמי, וראיה לזה כי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע (ברכות דנ"ת ע"א) ואין דרך ארץ לדבר המלך הרבה עם שריו ויועציו, כי אם ברמז, וכאשר גם עתה במלכות ישמעאל הוא כך הנהגתו, וזהו שהודיענו הש"ס שגם הכרוזין היוצאים ממלך מלכו של עולם הוא ברמז, וצריך לידע במחוג רמז הכרוז, והוא על ידי המחשבה שבאין לאדם בכל יום הרהורי תשובה, שהוא מחמת הכרוז, או על ידי שאר דברים הנודעים למי שעניי שכל לו, שלא יהיה מכלל אלו שנאמר בהם (תהלים ל"ב) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במתג ורסן וכו', רק כשנתעורר בעולם איזה פחד ויראה ידעו שמרמזין להם מלמעלה שידבקו בשורש היראה וכנ"ל, וכשנתעורר איזה שמחה בעולם ידבק בשמחת עבודת השם יתברך וכיוצא בזה ישמע חכם ויוסיף לקח ודפח"ח.

1. אם מעולם התווה (מחשבה רעה שררשה בהכרח הוא בקדושה) אם מעולם התיקון (מחשבה טובה בעבודת ה') ואינה חלק ממציאות האדם, ולפעמים תבא אליו מחשבה שחשב אדם אחר בכדי להעלותה (כגון מחשבה רעה), ולפעמים תבא אליו לעוררו (מחשבה טובה), כמאמר הבעש"ט הק' על מאמרם ז"ל בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב, מובא בס' בע"ש טוב עה"ת (פרשת בחקותי) משה"ק תולדות יעקב יוסף (ראה דף קפ"ג ע"ב): אמרו חכמינו ז"ל (אבות פ"ו) בכל יום ויום בת קול יוצאה מהר חורב ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, שמעתי קושיא ממורי בענין מה שאמרו בש"ס בכל יום בת קול יוצאה כו', וכן מה שנאמר (בישעיה כ"א) אמר שומר וגו' שדרשו (בסנהדרין דצ"ד ע"א) שהוא כרוז וכו' שאם אין מי ששומע את הכרוז למה מכריזין, ואם יש שומע קשה שהחוש מכחישו כי מי זה יאמר ששמע כרוזין מלמעלה, ואף אם ימצא אחד שיאמר ששמע, מי הוא הפתי אשר יאמין לדבריו, ואם כן לאיזה תועלת הוא הכרוז ללא יועיל, ותירץ הוא ז"ל על דרך זה הגם שאין זה לשונו, דאיתא בש"ס (דחגיגה ד"ה ע"ב) ריב"ח הוי קאי קמי קיסר, אחוי ליה ההוא מינא עמא דאהדרינהו מרייהו

ה חסידות דגל מחנה אפרים מפורשת

שמחשב מחשבה טובה ומתדבק בקודשא בריך הוא, ובקל היא מתבטלת ונשכחת ממנו מחמת שלא הביא אותה בדיבור או במעשה.

וזהו כי יפתה לשון הרחבה כמו (בראשית ט כו) יפת אלהים ליפת איש בתולה, שהיא מחשבה אשר לא אורשה, שהיא הדיבור מלשון ארשת

ביאור

רוחנית נפרדת בעלת קומה שלימה לעצמה² ונשלחת לאדם מהשמים לעוררו, וממילא אם אין עושה פעולה מיוחדת לשמרה ולעשות קנין אצלו משתכחת היא ממנו.

וזהו כי יפתה לשון הרחבה כמו (בראשית ט כו) יפת אלהים ליפת, איש בתולה שהיא מחשבה הנקראת בתולה, כמשל בתולה שמיועדת לאדם אבל אם אין מקדשה ומייחדה לו להיות עמה לבשר אחד, אז אין לו שום קנין בה³. אשר לא ארשה שהיא הדיבור

לעצמה שעדיין לא נתחברה עם האדם להיות מציאות אחת עם כוחות נפשו. ולפעמים בא לאדם שמחשב מחשבה טובה ומתדבק בקודשא בריך הוא מכח השפעת המחשבה עצמה, אך עדיין לא זכה להביאה לתוך כוחות הנפש שלו, ולכן בקל היא מתבטלת ונשכחת ממנו מיד כשפגה ההתעוררות שנתנו לו ונסתלקה לה, מחמת שלא הביא אותה בדיבור או במעשה ולא נעשית קניינו וחלק ממציאותו של האדם, כי המחשבה היא מציאות

הוספות והערות

זכוכית, כי אי אפשר לקרוע התנאים כשם שכלי חרס אחר שנשבר אין לו תקנה, אך אחר הנישואין יכול לפוטרה על ידי גט, דוגמת כלי זכוכית שאף על פי שנשבר יש לו תקנה. (תולדות אהרן בליקוטים) עכ"ל¹ק.

ולכאורה תמוה, איך יתכן שאשה שאינה קניינו של האדם כלל, ועדיין לא נשאה (ואפילו לא קדשה) לא יוכל לפטרה כלל, ותהא חמורה מאשה שנשאה כבר שיכול לפוטרה. והסברא אומרת דאדרכה, יבא דיבור ויבטל דיבור.

ומבואר כאן בדברי מרן הבעש"ט הק' עומק הענין של שידוכים, שהוא בבחינת חכמה, שהשידוך הוא בגדר מחשבה שחושבים לשדכם יחדיו, אבל עדיין לא עשו שום מעשה שיחול הקנין, ואשה ששייכת לאדם רק מצד ספירת החכמה יש בקנין זה עומק

2. המדבר בלא מחשבה הוא כמו מוציא ז"ל רחמנא ליצלן, כי המחשבה אצל האדם הוא שיעור קומה שלימה, והראיה לזה כי כשאדם מחשב בדבר אחר בעת הזווג מוליד בן תמורה (נדרים ד"כ ע"ב) וגם כשאין מחשב כלום מענין הזווג אינו יכול לזווג, והמחשבה הוא החכמה, והדיבור הוא ההולדה, כי גם במחשבה יש אתיות, כי מחשב באותיות, וכשאדם אינו מחשב במה שהוא מדבר אזי הוא כמוציא ז"ל, שהדיבור הוא חיות שלו (ליקוטים יקרים ד"ד ע"ב)

3. וגם השידוך יש לו מציאות רוחנית כדאי' בס' בעל שם טוב על התורה (פרשת תצא סימן יט). כי יקח איש אשה ובעלה וגו', אומרים בשם הרב הקדוש והטהור הבעש"ט נבג"מ זי"ע, הטעם למה בשעת שידוכין שוברין כלי חרס, ובשעת נישואין כלי

ביאור

מלשון ארשת שפתים הדיבור הוא בבחינת זיווג כידוע⁴, והוא גילוי הפנימיות לפועל בבחינת מלכות שהיא – פה.

הוספות והערות

ברוחניי [עיין בפרשתינו לעיל אות ב' בפנים] ומוכא בכתבים [לעיל בפנים אות קנ"ח] מה שאמרו חכמינו ז"ל (כתובות ד"ג ע"א) ראוה מדברת וכו', הרי שבדיבור יש זיווג וכו' פה בגימטריא מילה, וכמו שבזיווג גשמי אין הזיווג כי אם באבר חי ובשמחה, מה שאין כן בעצבות גורם ח"ו סכנה לוולד, ואחר שהזריע טיפת הזרע מהמוח ונסתלק המוחין, שוב אין לשמש כי אם לאחר זמן, ככה בזיווג הרוחני שהוא הדיבור בתורה ובתפלה על ידי המוחין מדחילו ורחימו (מכונה לנשיקה) שנמשך מחכמה ובינה שהם אותיות יה נמשך אל הפה שהוא מלכות ה אחרונה ע"י אות ו שהוא המשכה, נמצא עסק התורה ותפלה עם המוחין נקרא משמש באבר חי להזריע, ואחר התפלה ועסק התורה שנסתלקו המוחין ובא הקטנות שכיה כעס וסיפורי לשון הרע ודברים בטלים, ועצה היעוצה בעת שנסתלקו המוחין יעסוק במלאכה וניצול מעון, וזהו שאמרו וכל תורה שאין עמה מלאכה כו' וגוררת עון ודפח"ח, עכ"ל, והובא בס' צפנת פענח דצ"ג ע"ב, ודק"כ ע"ד. ובהיב"ב הברכה פ' דברים ד"א ע"א ד"ה בצורת, העמיק הרחיב בסוד הדבר עמקות גדול, ועיין פ' יתרו אות מ"א ושם בהגה נ"ב ע"ש. ובקונטרס דברי צדיקים כתב שזהו סוד שעה אחת לאחר התפלה (ביכות ד"ב ע"ב) לחתום הפתח דלא ליעול ביה פניות וגדלות ושאר מחשבות רעות ע"ש, והועתק בדרש טוב דמ"ט ע"ב מאמר זי"ן ע"ש. שוב מצאתי בס' אור ישראל על תקוה"ק דצ"ח ע"א, וז"ל כי אחר כמה פעמים שאנו ממליכין להבורא ב"ה צריכין אנו להיות כמו בתולה שעדיין לא עשינו כלום וכו' ובה חותמין הפתח דלא ליעול ביה הפניות וגדלות ושאר מחשבות רעות ח"ו, ושמעתי בשם הבעש"ט

גדול, שמצד אחד מצד היות הקנין בספירת החכמה אי אפשר לשנות בו כלום כיון דהחכמה אינה קנינו של האדם, וכמבואר בדברי מרן הדגל מחנה אפרים כאן היא עדיין כח אלוקי במתנת שמים, ומצד שני יש בו כוח גדול יותר מקנין הנישואין שמכיון שהאשה נעשית קנינו של האדם ממילא יכול גם כן לפטרה על ידי מעשה.

והקידושין עצמם יש בהם שני צדדים, והוא כעין ממוצע בין חכמה לבינה, דמאיך אית ביה מעשה גמור, ולכן באמת יכול לפטרה על ידי גט, דקנינו הוא, ומכל מקום עדיין אינה קניינו לגמרי, וכמבואר בספרי האחרונים דהקידושין הוא בגדר "שלו ואינו ברשותו", שקיי"ל לענין דיני ממונות בחפצים שהם שלו ואינם ברשותו שאינו יכול למכרם, ומבואר בראשונים דמה שאינו ברשותו הוא חסרון ב"שלו", דמצאיות הבעלות היא היותו ברשותו וכשאינו בשליטתו חסר בקנינו (כמבואר במהר"ל בחידושי אגדות לבבא מציעא בענין זוטו של יס). ושם של הקידושין יוכיח עליהם ששייכים ג"כ לספירת החכמה על פי הכלל הידוע בתורת הקבלה ש"כל קודש הוא בחכמה". ומטעם זה קניינים השייכים לאדם מצד ספירת הבינה דהיינו פירות של נכסי מלוג) אינו מקבלם כלל רק לאחר הנישואין שעשאה כלי בבחינת בינה, וכמבואר בכתבי האר"י הק' ד"רוחא דשבק בה בעלה" הוא דווקא בנישואין ולא בקידושין.

4. ראה בס' בעש"ט עה"ת, בהערות מקור מים חיים (פרשת נח עמוד התפלה) וז"ל: בס' כתונת פסים דל"ו ע"א, וז"ל, שמעתי ממורי פירוש המשנה (אבות פ"ב) וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון, והענין כי מבשרי אחזה אלוה, דיש ברית הלשון וברית המעור, זה מוליד בגשמי זה מוליד

ז חסידות דגל מחנה אפרים מפורשת

שפתים, ושכב עמה ודבק עמה, זאת עצת התורה שלא תפרח ממנו, מהר ימהרנה לו לאשה, פירוש יביא אותה בדיבור או במעשה ולא תתבטל, ואז יהיה לו לאשה לנשמה.

פרק ב'

עצה כשפורחת המחשבה והדבקות ממנו

ואם מאן ימאן, כפל לשון, פירוש ואם לא יהיה מאת אביה הוא הקב"ה לתתה לו בעובדא כדי שיהיה לו לאשה, והטעם שאינו רוצה מפני

ביאור

האלוקי שבאדם שהיא הנשמה, וכמו שהאשה מגלה את כוחותיה של בעלה לידי פועל, כך הדיבור והמעשה מוציאים את הכוחות הגלומים במחשבה בבחינת גולם ו"כח – מה", שיצאו לידי פועל ויסייעוהו תמיד לדביקות בה'.

ואם מאן ימאן, כפל לשון, פירוש **ואם** לא יהיה מאת אביה הוא הקב"ה לתתה לו בעובדא כדי שיהיה לו לאשה, המשכת המחשבה לידי מעשה היא כח אלוקי נוסף, שהקב"ה נותן לאדם ברחמיו המרובים, כדי שעל ידו יוכל להוציא ולגלות כוחות חדשים במחשבה המתגלית במעשה, - אם ראוי לכך, ולכן לפעמים האדם מרגיש כי אין

ושכב עמה כלומר ודבק עמה ל' יחוד, זאת עצת התורה שלא תפרח ממנו שלא תסתלק ממנו הדביקות שבאה על ידי המחשבה, מהר ימהרנה לו לאשה, פירוש יביא אותה בדיבור או במעשה ולא תתבטל, שהדיבור והמעשה היא המשכת המחשבה מהכח אל הפועל ממקוה העליון בעולמות הרוחניים לגשמיות, ואז נעשית חלק ממציאות האדם, אחר שחיבר את הרוחני והגשמי והמשיך את אור אלקותו ית' שהיה נעלם בכח המחשבה - לעולם, ואז יהיה לו לאשה, לנשמה. המחשבה כפי שבאה לידי המשכה בדיבור ובמעשה שהוא בחינת מלכות הנקראת אשה, נעשית כאשה לחלק

הוספות והערות

זיווג כמו שאמרו רז"ל מאי מדברת נבעלה, רצה לומר מה שהאדם מדבר בתורה הוא מתדבק עם היראה ובא לידי קיום מעשים טובים, וזהו (תהלים קי"ט, ע"ב) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.

ד"ל כי זה היה כוונת חסידים הראשונים ששהו לאחר התפלה לסתום במחשבה סתימא זה הפתח כו' ע"ש. ועיין עוד במאור עינים (שיר השירים): והדבור נק'

ח חסידות פרשת משפטים מפורשת

שאתה לא רצית ממש באיזה מחשבה קטנה אשר כמעט לא נתפש לחשב, וזהו ואם מאן אתה באיזה פניה אזי ימאן אביה גם כן, אז תקנה לזה כסף ישקול, תכסוף ותתאוה מאד מתי תבא שוב במחשבתך כדי לקיים אותה, וזהו כסף ישקול, תקח המדריגה של תאוה, כמוהר הבתולות, במהירות מחשבתך, ואז תתן אביה לך לאשה והבן:

ביאור

המחשבה מבלי להשאיר רושם אחריה, שיתקן חסרון זה על ידי שפספס ישקל, כסף מלשון כיסופין והשתוקקות, תכסוף ותתאוה מאד מתי תבא שוב המחשבה ההיא במחשבתך כדי לקיים אותה, כדי שיהיה למחשבה העמדה וקיום, וזהו פספס ישקל, תקח המדריגה של תאוה כמוהר הבתולות פמהר הבתולות, במהירות מחשבתך המחשבה נקראת מוהר משום שהיא מהירה⁵, שהרי כל דבר רוחני שאינו תלוי בפעולה גשמית הוא למעלה מהזמן, ולכן במהירות יכול הוא לחשב מחשבות של כיסופין והשתוקקות, והגם שלא זכה להביא את ההשתוקקות ללב (שהרי המחשבה הלכה ופרחה לה), מכל מקום די במה שמשתוקק במחשבתו לקבל שוב אותה הארה של מעלה במחשבתו, ואז תתן אביה לך לאשה שיזכה שתשלח אליו שוב אותה המחשבה ותהיה לו קנין אמיתי של קיימא בדיבורו ומעשיו והבן.

מחשבת הדביקות באה אצלו לידי גילוי בדיבור ובמעשה אלא נשכחת ממנו, והטעם שהקב"ה אינו רוצה, הוא מפני שאתה לא רצית ממש לא הבאת את הרצון לידי מימוש, והיינו באיזה מחשבה קטנה אשר כמעט לא נתפש לחשב דהיינו שהאדם לא הוציא וחיפש משלו לחדש במחשבה שנשלחת אליו מלמעלה אפילו לא תוספת מחשבה קטנה של השתוקקות ורצון לקבל את זאת הדביקות מלמעלה, ואי אפשר שיהיה זיווג מבלי התעוררות שניהם ברצון לזיווג.

וזהו ואם מאן אתה באיזה פניה שאם אין לך פניה (מלשון "פונה לדרכו", שהוא משורש פנים – כוונה שלימה) ורצון עצמי לקנות זאת המחשבה, אזי ימאן אביה גם כן הקב"ה שהוא שורש המחשבה (כמו שהאב הוא שורש הבת) - להיות לו לאשה - שיתקנה להתדבק עם האדם ולהתיחד עמו.

אז תקנה לזה לאחר שהלכה לה

הוספות והערות

5. עיין בסה"ק חיים וחסד ד"ה חשן ואפור (רנ"א עמ' 65): חשן ואפור החשן הוא המחשבה מלשון חיש ומהר, שהמחשבה היא מהירה.